

علوم و تکنولوژی محیط زیست ، دوره یازدهم، شماره چهار، زمستان ۸۸

بررسی نقاط قوت، نقاط ضعف، تهدیدها و فرصت های اجرای اصول جنگل در جنگل های شمال ایران (ریو تا ژوهانسبورگ)

ناصر محرم نژاد^۱

moharamnejad@gmail.com

امیر مافی^{۲*}

تاریخ پذیرش: ۸۵/۱۲/۹

تاریخ دریافت: ۸۵/۱۱/۱

چکیده

با مطالعه روند تغییرات حاصل در جنگل های شمال کشور از طریق بررسی وضعیت کمی و کیفی ، وضعیت حفاظتی و حمایتی، وضعیت تولید انواع فرآورده های جنگلی و محصولات چوبی و دیگر اطلاعات مربوط به این جنگل ها و مقایسه و تطبیق وضعیت موجود با اصول و عناصر موجود در اصول جنگل نقاط ضعف، قوت، تهدیدها و فرصت های اجرای این اصول به شرح زیر می باشد:

از جمله تهدیدها و نقاط ضعف اجرای اصول جنگل، در جنگل های شمال می توان اشاره نمود به: حضور دام در جنگل؛ کاهش سطح جنگل ها؛ عدم توجه به تهیه و تولید محصولات فرعی جنگل؛ عدم مشارکت زنان و جوانان در مدیریت جنگل ها؛ قاچاق و برداشت بی رویه چوب؛ عدم توجه به سنت، فرهنگ و دانش بومی مرتبط با جنگل؛ عدم آگاهی تشکّل های زیست محیطی از وجود اصول جنگل و ...

از سوی دیگر برخی از فرصت ها و نقاط قوت اجرا نیز به قرار زیر است: اجرای موثر طرح های مرتبط با احیا، حفاظت و بهره برداری از جنگل های شمال کشور توسط سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور؛ حضور تعداد زیادی از تشکّل های زیست محیطی در سه استان شمالی کشور؛ وجود قوانین ملی در راستای اصول جنگل؛ وجود تعاونی های بهره برداری جنگل نشینان به منظور مشارکت آنان در مدیریت جنگل ها؛ برگزاری دوره های آموزشی جهت کارکنان و متخصصان سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور؛ آموزش های ترویجی به بهره برداران و ساکنان حوزه آبخیز و ...

با در نظر گرفتن موارد فوق، راهکارهایی به منظور ارتقای مدیریت پایدار جنگل های شمال پیشنهاد گردیده که موارد مهم آن عبارتند از: اصلاح و تکمیل طرح تجمیع جنگل نشینان؛ افزایش نقش مردم و مشارکت مردمی؛ افزایش مشارکت بین المللی در امر مدیریت زیست محیطی جنگل های شمال (افزایش همکاری های فنی و مالی)؛ اصلاح نظام آموزشی در ابعاد محلی در جهت تاکید بر

۱- دانشیار، دانشکده محیط زیست و انرژی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران.

۲- کارشناس ارشد مدیریت محیط زیست، دانشکده محیط زیست و انرژی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران* (مسئول مکاتبات).

موضوعات زیست محیطی؛ ارتقای فن آوری در سیستم های دام داری و کشاورزی متناسب با استعدادها، امکانات و شرایط موجود در شمال کشور؛ برقراری ارتباط تنگاتنگ متولیان منابع طبیعی با دانشکده های منابع طبیعی و موسسات علمی؛ ایجاد بانک اطلاعات منابع طبیعی؛ و ...

یکی از اهداف کمیته فرعی اصول جنگل - متولی اصول جنگل در کشور - بومی نمودن اصول جنگل می باشد. برنامه صیانت از جنگل های شمال می تواند به عنوان نسخه بومی این اصول مورد استفاده قرار گیرد.

واژه های کلیدی: مدیریت محیط زیست، اصول جنگل، جنگل های شمال ایران

مقدمه

بودن جنگل های مرطوب هیرکانی با مساحت و تراکم ناچیز با کمتر از ۱٪ مساحت کل کشور، دیرینگی، تنوع زیستی بالا (۱)، ارزش های اقتصادی و اجتماعی و روند نگران کننده نقصان کمی و کیفی این جنگل ها، توجه به کلیه امکانات و فرصت ها جهت حفظ این میراث گران بها ضروری به نظر می رسد. لذا بهره گیری از ابزارهای به نام اصول جنگل و بررسی نقاط قوت، ضعف، تهدیدها و فرصت های اجرای این اصول در جنگل های شمال کشور هدف اصلی این تحقیق قرار گرفته است.

روش تحقیق

روش تحقیق از نوع کتابخانه ای- تطبیقی می باشد، که به صورت تلفیقی و بر پایه مطالعات (اسنادی و کتابخانه ای)، مشاهده و مصاحبه صورت پذیرفته است. در تحقیق کتابخانه ای با مراجعه به کتابخانه های سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور، دفتر فنی جنگل داری واقع در شهر چالوس، سازمان حفاظت محیط زیست و ... طرح های اجرا شده از سال ۱۳۷۱ تا ۱۳۸۱ و دیگر آمار و ارقام و اطلاعات مرتبط با موضوع جمع آوری گردید. در این راه و به منظور مطالعات تکمیلی با استفاده از سایت های اینترنتی فائو، سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، کمیته ملی توسعه پایدار و ... نسبت به گردآوری اطلاعات تکمیلی و تطبیقی اقدام گردید.

اطلاعات جمع آوری شده با این دیدگاه انتخاب شده اند که مناسب برای مطابقت با اهداف تصریح شده در اصول جنگل باشد. بدین صورت که ابتدا تعدادی اهداف اصلی و شاخص ها از اصول جنگل استخراج و سپس با توجه به این

جنگل ها از مهم ترین منابع طبیعی هستند که ۳۰٪ سطح زمین را پوشانده اند. نقش آن ها، تنها به حفظ دما، اکسیژن گیری، ثابت نگاه داشتن میزان گاز کربنیک جو و ... محدود نمی شود، بلکه دارای ابعادی اقتصادی، اجتماعی و روانشناختی و ... نیز هستند.

توسعه پایدار که در کلی ترین مفهوم، تامین کننده نیاز نسل حاضر و نسل های آینده و یا «فردا را در امروز دیدن» است، همواره موضوع حفاظت از زمین و به تبع آن حفاظت از جنگل ها را مد نظر قرار می دهد. از این روی کشورهای جهان طی سالیان گذشته به دنبال توافقی جهانی بوده اند که حفظ، احیا و توسعه پایدار جنگل ها را تصریح و تضمین نماید. این امر در اجلاس زمین که به سال ۱۹۹۲ در ریو، (کشور برزیل) برگزار گردید، میسر شد و هر چند آن توافق الزام قانونی برای کشورها در بر نداشت ولی توافقی جهانی که در بردارنده کلیه انواع جنگل باشد، به امضا کشورها رسید. عنوان کامل این سند بین المللی عبارت است از اصول حفاظت از جنگل ها^۱ که به اختصار اصول جنگل خوانده می شود. هدف اصلی این اصول عبارت است از ارتقای مدیریت، حفاظت از محیط زیست و توسعه پایدار و فراهم آوردن امکان کارکردها و بهره گیری گوناگون و مکمل از جنگل ها.

کشور ایران جزو کشورهای با پوشش جنگلی پایین بوده و در بین ۵۶ کشور دارای جنگل، رتبه ۴۵ را دارد. سرانه سهم هر ایرانی از جنگل ها ۰/۲ هکتار است که با سرانه جهانی ۰/۸ هکتار می باشد فاصله دارد. با توجه به ویژگی های کمی و کیفی جنگل های شمال کشور از جمله منحصر به فرد

تعداد در طبقات قطری، توزیع درصد حجم در درجات کیفیتی مختلف، توزیع درصد تعداد در کیفیت مختلف، بررسی درصد مساحت بر حسب موارد مختلف در دوره ۱۳۷۵ (درصد مساحت جنگل بر اساس موارد مختلفی چون نوع جنگل، سیر جنگل، نوع عملیات مورد نیاز، شدت چرای دام، وضعیت تجدید حیات درختان، موانع تجدید حیات، پایداری عرصه)، بررسی مساحت پارک های جنگلی و مساحت مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست و وضعیت اجتماعی حاکم بر جنگل های شمال کشور بر حسب آبادی، جمعیت و وضعیت دام داری در جنگل های شمال (۸-۲).

وضعیت احیا، حفاظت و حمایت از جنگل های شمال

موضوعات مورد بررسی در این بخش عبارتند از وضعیت سازمانی و نیروهای حفاظتی در ادارات کل منابع طبیعی چهارگانه شمال کشور، وضعیت قاچاق چوب آلات، وضعیت آتش سوزی در جنگل ها و مراتع شمال کشور، طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال، طرح حفاظت و حمایت از جنگل ها و مراتع، طرح سامان دهی خروج دام و تجمع خانوارهای پراکنده جنگل نشین، طرح ممیزی اراضی و تفکیک مستثنیات و عملیات پرورشی جنگل یا تهیه و اجرای طرح های پرورشی (۹).

وضعیت بهره برداری از جنگل های شمال

با بررسی و مطالعه طرح های جنگل داری (در سه مقطع زمانی سال ۱۳۶۸، ۱۳۷۷ و ۱۳۸۱)، وضعیت تعاونی های بهره برداری جنگل نشینان، طرح تهیه طرح های جامع جنگل داری و طرح بهره برداری از جنگل های شمال وضعیت بهره برداری در جنگل های شمال کشور مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است (۱۵-۱۰).

اصول و شاخص ها به جمع آوری اطلاعات مرتبط در حد امکانات مالی و فنی اقدام گردیده است. در مطالعه تطبیقی با استفاده از رایانه و نرم افزار SPSS به بررسی وضعیت و عملکرد طرح های مرتبط با موضوع تحقیق در منطقه در دوره های مختلف زمانی اقدام شد. همچنین با استفاده از مطالعه میدانی، عکسبرداری، و مصاحبه با مدیران و کارشناسان، بخشی از اطلاعات مورد نیاز استخراج گردیده است. در پایان با مقایسه وضع موجود با اصول و عناصر موجود در اصول جنگل به تعیین نقاط قوت، ضعف، تهدیدها و فرصت های اجرای اصول مزبور در جنگل های شمال کشور پرداخته شده است. در انتها بر اساس مستندات، جداول، نمودارها، نقشه ها، مشاهدات، و مصاحبه های انجام گرفته، به تجزیه و تحلیل یافته ها، شناسایی نقاط ضعف، قوت، تهدیدها و فرصت ها، و در پایان به ارایه پیشنهادها و راهکارها پرداخته شده است. در ارایه پیشنهادها از آرا و نظرات کارشناسان و اهل فن نیز بهره گرفته شده است.

نتایج

وضعیت کلی جنگل های شمال

در مورد وضعیت کمی و کیفی جنگل های شمال کشور مطالعات گوناگونی انجام گرفته است. مهم ترین این مطالعات، مطالعات دوره ای می باشد. آخرین مطالعات دوره ای در سال ۱۳۷۵ به وسیله دفتر فنی جنگل داری انجام گرفت و نتایج آن در سال ۱۳۷۸ منتشر گردید. از مطالعات مهم دیگر انجام یافته می توان به عکسبرداری و تهیه نقشه توسط دفتر فنی و مهندسی سازمان جنگل ها اشاره نمود. آخرین این عکسبرداری ها و تهیه نقشه ها در سال ۱۳۷۳ صورت گرفته است (۶-۲). در این بخش از مطالعات یاد شده استفاده گردیده است. موارد مورد مطالعه عبارت بوده از:

مساحت به هنگام و برآورد مساحت جنگل های شمال کشور، مقایسه کمی و کیفی تغییرات در دوره ۱۳۶۵ و ۱۳۷۵ (مقایسه متوسط موجودی در هکتار، متوسط حجم در هکتار در ظرفیت های مختلف، درصد مساحت در ظرفیت های مختلف، توزیع درصد حجم در طبقات قطری، توزیع درصد

مدیریت جنگل های شمال و اصول جنگل

برای بررسی مدیریت جنگل های شمال طرح های اجرا شده توسط متولی مستقیم جنگل های شمال کشور - سازمان جنگل ها و مراتع کشور - که بخش اعظم این طرح ها در بخش های پیشین مورد اشاره واقع گردید، مورد تحلیل و نقد قرار گرفته است. تنها ذیل این بخش طرح مطالعه و احداث مراکز آموزشی جنگل و مرتع که با هدف آموزش کارکنان و ساکنان و بهره برداران از منابع حوزه های آبخیز جنگل های شمال کشور به اجرا گذاشته می شود، مورد توجه قرار گرفته است (۹).

در ارتباط با موضوع دو مطلب مد نظر این تحقیق قرار گرفته است: ابتدا کمیته فرعی اصول جنگل و دوم برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال کشور.

کمیته ملی توسعه پایدار و کمیته فرعی اصول جنگل

شورای عالی محیط زیست در سال ۱۳۷۲ به منظور سیاست گذاری و هماهنگی برنامه های توسعه اقتصادی و اجتماعی با اهداف حفاظت محیط زیست و دستاوردهای اجلاس زمین ریو ۱۹۹۲ در کشور، کمیته ای تحت عنوان کمیته ملی توسعه پایدار با عضویت نمایندگان تام الاختیار وزارتخانه های مسکن و شهر سازی، صنایع و معادن، جهاد کشاورزی، نیرو، امور خارجه، فرهنگ و آموزش عالی، نفت، سازمان مدیریت و برنامه ریزی و سازمان حفاظت محیط زیست و یکی از ۴ نفر مقامات عضو زیر نظر شورای عالی حفاظت محیط زیست که دبیرخانه آن در سازمان حفاظت محیط زیست خواهد بود، تشکیل داد (۱۶ و ۱۷).

کمیته ملی توسعه پایدار شامل ۱۲ کمیته فرعی است که یکی از این کمیته های فرعی با نام کمیته فرعی اصول جنگل مشغول به فعالیت می باشد. تشکیل کمیته فرعی اصول جنگل در سال ۱۳۷۵ به تصویب کمیته ملی توسعه پایدار رسیده که پس از آن تاکنون مشغول به فعالیت بوده است (۱۶ و ۱۷).

کمیته فرعی اصول جنگل به منظور دستیابی به اهداف اجلاس ریو در زمینه توسعه پایدار در جنگل ها، دستیابی به اهداف صحیح و علمی بر اساس توان اکولوژیک و تولید مستمر به نحوی که به هیچ یک از ارزش های تولیدی، زیست محیطی، تفرجگاهی، طبیعت گردی، حفاظتی و ... آسیبی وارد نیاید، بومی کردن اصول جنگل و دستیابی به شاخص های تعریف شده در توسعه پایدار جنگل به فعالیت پرداخته است (۱۶ و ۱۷).

برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال کشور

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۶/۵ بنا به پیشنهاد شماره ۸۰/۴۱۰۸-۱۰۵/۲۲۵۱۱ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۸ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال کشور (حفظ، نگه داری و توسعه جنگل های شمال) را تصویب نمود (۱۸).

این برنامه با دیدگاهی کلان و پرهیز از بخشی نگری در مدیریت جنگل های شمال کشور ارایه گردیده است و در آن سعی شده که از تعیین سطوح سیاست گذاری و مدیریت در سطح کلان تا خرد در حد طریقه حفاظت و احیا و بهره برداری مورد توجه و اشاره قرار گیرد.

بحث و نتیجه گیری

اصول جنگل و برابری آن

در این تحقیق از میان اصول تصریح شده در اصول جنگل، مواردی به عنوان شاخص و موارد مورد تاکید استخراج شده است. این سه هدف عمده عبارتند از: ارتقای حفاظت، ارتقای مدیریت، و فراهم آوردن امکان کارکردها و بهره گیری گوناگون و مکمل از جنگل ها (۱۹). سپس این سه اهداف اصلی به زیر هدف هایی دسته بندی گردیدند. از طرف دیگر بر اساس نتایج تحقیق، موارد متناسب یا معادل این اصول در کشور مورد بررسی قرار گرفتند که آیا چنین معادلی در کشور ایران موجود هست یا خیر. نتیجه این تطبیق در جدول ۱ قابل مشاهده است. در جدول ۱ در ستون اول سمت راست سه هدف عمده

اهداف اصلی معاهده اصول جنگل و شماره بندهای این معاهده قرار داده شده اند. طبق جدول ۲ می توان مشاهده نمود که برنامه جامع صیانت از جنگل ها، می تواند معادل و به عبارتی بومی شده معاهده اصول جنگل باشد. لذا کمیته فرعی اصول جنگل که وظیفه بومی نمودن اصول جنگل را به عهده دارد، قادر است از این برنامه جامع بهره گیرد.

شناسایی نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت ها و تهدیدهای مدیریت جنگل های شمال

بر اساس یافته های این تحقیق و تجزیه و تحلیل صورت گرفته و مطابقت اصول جنگل، اقدام به تهیه ماتریس نقاط قوت، ضعف، تهدیدها و فرصت های اجرای اصول جنگل در جنگل های شمال گردیده است. این نقاط ضعف و قوت و فرصت ها و تهدیدها به دو طریق و در جداول ۳ و ۴ نمایش داده شده اند.

ابتدا بر اساس روش SWOT جدول ۳ تهیه گردید. از آن جایی که جدول ۳ نقاط قوت، ضعف، تهدید، و فرصت های اجرای معاهده را به صورت کلی نشان می دهد، در مرحله بعدی اقدام به تهیه جدول ۴ گردیده است. در جدول ۴ با تقسیم اهداف کلی تصریح شده در اصول جنگل به تعدادی زیرهدف، نقاط ضعف و قوت و فرصت ها و تهدیدهای این اهداف مشخص شده اند. در جدول ۴ تقسیم بندی بر اساس اهداف، به شکل زیر می باشد که جهت تسهیل در مطالعه آن توجه به اهداف اصلی و زیر هدف های اصول جنگل به شرح زیر ضروری است:

- ارتقای مدیریت جنگل ها شامل: مشارکت مردمی؛ سیاست گذاری و نهادها؛ آماربرداری، ارزیابی، پژوهش و آموزش
- ارتقای حفاظت از جنگل ها شامل: حفاظت از جنگل ها و مبارزه با عوامل تخریب؛ جنگل کاری؛ حفظ جنگل های منحصر بفر
- فراهم آوردن امکان کارکردها و بهره گیری گوناگون و مکمل از جنگل ها

مشخص گردیده اند. در ستون میانی بند مورد اشاره در معاهده اصول جنگل مشخص شده است. در نهایت در ستون آخر در سمت چپ موارد متناسب یا برابر این اصول نشان داده شده است. این موارد می توانند عبارت باشند از: طرح های اجرا شده توسط متولیان امور منابع طبیعی در حوزه جنگل های شمال؛ دستورالعمل ها یا قوانین؛ نهادها یا موسسات دولتی و غیره. در واقع جدول ۱ تطابق اصول مورد تاکید در معاهده اصول جنگل و وضعیت جنگل های شمال را نشان می دهد. مطابق جدول ۱، برای اصول مورد تاکید در معاهده اصول جنگل در کشور ایران معادل های بسیاری وجود دارند. البته در مواردی چند نیز معادلی برای موارد مورد تاکید مشاهده نمی شود. به عنوان مثال، ذیل هدف اصلی «ارتقای مدیریت»، زیر هدف «فراهم آوردن امکانات برای شرکت طرف های علاقمند در تدوین و برنامه ریزی و اجرای سیاست ملی جنگل از طرف دولت»، برای سه مورد معادلی مشاهده نشد: نقش زنان؛ به رسمیت شناختن و حمایت از هویت، فرهنگ و حقوق مردم بومی و جوامع آن ها؛ و ثبت، توسعه و احترام به دانش بومی حفاظت و توسعه پایدار جنگل ها از طریق حمایت مالی.

بومی نمودن اصول جنگل و برنامه صیانت از جنگل های شمال کشور

در اصول جنگل تصریح شده است که کشورها اصول و عناصر مورد توافق را با توجه به استعدادها، قابلیت ها و محدودیت های خود، پیگیری و اجرا نمایند که در واقع اشاره به بومی نمودن این اصول دارد. یکی از اهداف کمیته فرعی اصول جنگل بومی نمودن اصول جنگل می باشد. به نظر می رسد برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال کشور می تواند چارچوبی جهت بومی نمودن این اصول باشد. بر این اساس طبق جدول ۲، خلاصه فصول و مواد برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال کشور، با برخی اصول و عناصر شاخص اصول حفاظت از جنگل ها تطبیق داده شده است. در ستون سمت راست جدول ۲، فصول و مواد برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال کشور بیان شده اند. در ستون سمت چپ

ارایه راهکارهای مدیریتی

ارتقای مدیریت جنگل ها

مشارکت مردمی

- * بازنگری در طرح تجمیع خانوار، طرح سامان دهی خروج دام از جنگل و تجمیع خانوارهای پراکنده جنگل نشین به دلیل منافات اجرای این طرح با اصول جنگل.
- * در صورت ادامه اجرای طرح تجمیع خانوار به صورت فعلی: به منظور توجه به جوامع محلی و تاکید بر حفظ سنت های (هویت، فرهنگ و حقوق) آنان، مشترکات قومی، نژادی، مذهبی، خویشاوندی و روابط اجتماعی آبادی ها مدنظر باشد و منظور نمودن آن دسته از آبادی ها که از کمترین تعارض در روابط اجتماعی و بیشترین مشترکات فرهنگی و اجتماعی برخوردار باشند؛ توجه ویژه به عملیات ایجاد اشتغال ذیل این طرح از طریق توسعه فرصت های شغلی جایگزین مانند زنبورداری، نوغان داری، صنایع دستی، زراعت چوب، فعالیت در طرح های جنگل داری (استخدام توسط مجری خصوصی و تشکیل تعاونی ها)؛ رعایت اصول فنی لازم در انتخاب منطقه مناسب برای استقرار آبادی ها (از قبیل پرهیز از گسل های زلزله، شیب تند، مسیر سیلاب، تند باد و ...)
- در صورت ادامه طرح تجمیع، توجه به کاربرد تکنولوژی مناسب ساخت در احداث واحدهای مسکونی و نیز مصالح به کار گرفته شده با رعایت مصونیت ساختمان ها؛ اتخاذ تدابیری به منظور تشویق رهبران محلی به پذیرفتن مسئولیت مدیریت مجتمع مسکونی حاصل از ادغام چند آبادی و اعمال نظارت و کنترل اجتماعی.
- * حمایت جدی از نهادهای اجتماعی و فرهنگی موجود در آبادی ها و حفظ سازمان های اجتماعی و فرهنگی مرتبط با آن ها.
- * شناسایی، ثبت، حمایت و توسعه توانایی های بومی و دانش محلی مربوط به حفاظت و توسعه پایدار جنگل ها.
- * فراهم آوردن زمینه حضور و مشارکت زنان در تدوین، برنامه ریزی و اجرای سیاست های ملی جنگل.

- * برنامه ریزی برای زنان و دختران و آموزش آن ها و نیز استفاده از استعداد های آن ها در زمینه صنایع دستی از جمله قالی بافی.
- * حضور فعال و دخالت اعضای تعاونی ها در مراحل مختلف تصمیم گیری، مدیریت شرکت تعاونی و نیز اطلاع آنان از گردش کار شرکت و مشارکت آن ها در تهیه و تامین نیازهای تعاونی (مانند سرمایه، کار و ...) به منظور تقویت حس مالکیت گروهی و در نتیجه افزایش انگیزه برای رعایت اصول حفاظت، احیا و بهره برداری.
- * برقراری تعادل میان تعداد اعضای تعاونی ها و مقدار درآمد حاصل از استحصال چوب و فعالیت های جنبی وابسته، به منظور جلوگیری از فعالیت های دام داری یا کشاورزی توسط جنگل نشینان به منظور کسب درآمد.
- * انتصاب اعضای تعاونی ها از سکنه داخل جنگل.
- * اعطای کمک ها و حمایت های منطقی به تعاونی های بهره برداری به ویژه در اوایل کار.
- * به حداقل رساندن نرخ ضریب بهره مالکانه برای تعاونی ها
- * استفاده از نیروهای بازنشسته و با تجربه سازمان جهت ارایه کمک های علمی به تعاونی های بهره برداری و مجریان خصوصی.
- * حمایت از فعالیت ها و فرصت های شغلی جایگزین مانند زنبورداری، نوغان داری، مرغ داری، پرورش قارچ، پرورش ماهی و صنایع دستی.
- * تقویت نظام گزارشگری مردمی به منظور گسترده کردن حیطه نظارتی و کنترلی تعاونی ها در عرصه های حفاظت، احیا و بهره برداری.

سیاست گذاری و نهادها

۱. برنامه ریزی توسعه منطقه ای به جای توسعه بخشی.
- * تلفیق کلیه اطلاعات حاصل از مطالعات دوره ای، عکس برداری و تهیه نقشه، پروژه نقشه برداری (تفکیک مستثنیات) در طرح ممیزی اراضی و تفکیک مستثنیات، مطالعه صنایع چوب، مطالعه محصولات فرعی جنگلی و

- * مرتعی، مطالعات اجتماعی و اقتصادی و هر گونه آماربرداری، مطالعه و پژوهش مرتبط با حوزه های آبخیز به صورت یک بسته اطلاعاتی جهت داشتن دیدگاه منسجم و جامع در هنگام وضع سیاست ها و برنامه ریزی برای مدیریت جنگل های شمال.
- * استفاده از امکانات کمیته های فرعی به خصوص کمیته فرعی تسهیلات جهانی محیط زیست برای جلب کمک های فنی و مالی بین المللی و ارتقای مدیریت جنگل های شمال کشور.
- * استفاده از برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال کشور جهت بومی نمودن اصول جنگل بر اساس شرایط ملی.
- * بازنگری در کلیه طرح هایی که توسط سازمان جنگل ها و مراتع انجام می گیرد و انطباق آن ها با شرایط و نیازهای موجود در جنگل های شمال کشور.
- * تهیه طرح های جنگل داری به نحوی که ضمن مطالعه کامل مسایل اقتصادی، اجتماعی و جنگل داری، برنامه ریزی جامعی برای تشکیل تعاونی به ویژه ایجاد اشتغال و سود دهی معقول و ادامه اجرای طرح و استمرار تولید داشته باشد.
- * تدوین سیاست مشخص جهت افزایش و ارتقای زراعت چوب و تامین نیازهای چوبی از این طریق.
- * تدوین سیاست مشخص جهت مبارزه با آفات و امراض گیاهی.
- * تدوین سیاست ها به نحوی که در جهت افزایش و ارتقای توان انسانی، سازمانی و امکانات و تجهیزات بخش حفاظتی سازمان جنگل ها و مراتع قرار گیرد.
- * تدوین سیاست های جنگل با هدف افزایش سهم بخش خصوصی و تعاونی در مدیریت جنگل (احیا، حفاظت و بهره برداری).
- * اختصاص منابع مالی خاص جهت تامین فن آوری و ماشین آلات مناسب به صورت یارانه و تسهیلات بانکی برای بخش خصوصی و تعاونی های بهره برداری.
- * برنامه ریزی و تصمیم گیری بر اساس مطالعات دقیق به منظور تعیین تطابق برداشت تعاونی های بهره برداری و توان اکولوژیکی جنگل های تحت پوشش.
- * تاسیس اتحادیه های منطقه ای جنگل نشینان به منظور سامان دهی و حمایت برنامه ریزی شده از تعاونی ها.
- * لزوم نظارت و کنترل مدیریت کلان منابع طبیعی بر فعالیت های تعاونی ها (به نحوی که این نوع نظارت و کنترل جنبه هدایتی داشته باشد).
- * تشکیل هسته نظارت و کنترل در منطقه تحت پوشش تعاونی با ابتکار عمل تعاونی ها و عضویت سایر نهادهای مرتبط از جمله شورای اسلامی، بخشداری، نیروی انتظامی، ادارات منابع طبیعی، ادارات محیط زیست و ...
- * برنامه ریزی و اجرای طرح سامان دهی خروج دام و تجمیع خانوارهای جنگل نشین با توجه دقیق به وضعیت تعاونی های جنگل نشین و در صورت امکان تلفیق این دو طرح.
- * تعیین استانداردهای اجرای (مصوب) طرح های مربوط به سازمان جنگل ها و مراتع با توجه به نیازها و مشکلات موجود.
- * به روز نمودن قوانین مربوط به منابع طبیعی و محیط زیست با شرایط جاری و نیازها و مشکلات (به ویژه در بحث مجازات و جریمه ها).
- * بکار گیری نیروی انسانی ورزید و ایجاد انگیزه برای کارشناسان مجرب و علاقمند به کار در واحدهای مختلف بهره برداری.
- * برقراری ارتباط تنگاتنگ متولیان امر منابع طبیعی با دانشکده های منابع طبیعی و دیگر موسسات تحقیقاتی و آموزشی مرتبط با علوم طبیعی.
- آماربرداری، ارزیابی، پژوهش و آموزش**
- * پیگیری مطالعات دوره ای و انجام عکسبرداری و تهیه نقشه و انجام آن ها با توجه به اولویت های موجود مدیریت جنگل ها.

- * به سر انجام رساندن مطالعات در دوره تعیین شده و جلوگیری از تطویل آن جهت ممانعت از عدم همخوانی آمار با وضعیت موجود و عدم همخوانی بخش های مختلف آمار مربوط به جنگل های شمال.
 - * تعیین استانداردها و عناوین مشخص و ثابت جهت مطالعات بر روی جنگل ها به منظور میسر نمودن انجام مقایسه و بررسی های دوره ای با دقت بالا.
 - * ایجاد بانک اطلاعات به منظور حفظ و نگه داری تجربیات گذشته در زمینه های مختلف و پرهیز از تکرار تجربه و حذف هزینه مجدد.
 - * بررسی تفصیلی منطقه ای در حوزه های آبریز، با تاکید بر ساختار اجتماعی و تعیین محورهای توسعه جامع.
 - * به روز نمودن شرح وظایف گزارش های ارزیابی اثرات زیست محیطی طرح های جنگل داری با نیازها و اولویت های جاری.
 - * صرف دقت کامل و داشتن دید فنی در هنگام بررسی گزارش های ارزیابی اثرات زیست محیطی طرح های جنگل داری توسط کارشناسان ذیربط و پرهیز از مصلحت اندیشی.
 - * انجام پژوهش های جامع تر و بیشتر در مورد وضعیت اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی ساکنان آبخیزها و جنگل نشینان جنگل های شمال.
 - * انجام مطالعات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ساکنان آبخیزها در دوره های زمانی کوتاه تر ۵ ساله یا ۷ ساله.
 - * انجام بررسی های کارشناسی و فنی به منظور درک اصولی از میزان آمادگی روستاییان نسبت به تاسیس تعاونی های جنگل داری در سایر نقاط مستعد.
 - * توجه ویژه به مطالعات مربوط به تولید محصولات فرعی جنگلی و مرتعی.
 - * توجه ویژه به مطالعات مربوط به صنایع چوب.
 - * تحقیق جهت بهترین نوع نظام مدیریت کلان منابع طبیعی و یا بررسی تفصیلی برای تجدید ساختار نظام اجرایی مدیریت جنگل به منظور واگذاری مسئولیت های عملیاتی به تشکل های اجتماعی و ایفای نقش پژوهشی، آموزشی، ترویجی و نظارتی به دولت.
 - * انجام مطالعه و پژوهش جهت تعیین تکنولوژی مدرن متناسب با جنگل های شمال کشور.
 - * در صورت ادامه پروژه تجمیع، برگزاری کلاس های آموزشی در زمینه فرصت های شغلی جدید و تشکیل کلاس های نهضت سواد آموزی در محل جدید اسکان.
 - * تدوین سر فصل های آموزشی زیست محیطی با توجه به نیازهای آموزشی در ابعاد محلی.
 - * انجام آموزش و ترویج به منظور افزایش توان بخش خصوصی و ساکنان آبخیزها جهت فراهم آوردن کاهش تصدی گری دولتی بر مدیریت عرصه منابع طبیعی شمال کشور.
 - * ارایه آموزش هایی در جهت تقویت درک و بینش اعضای تعاونی ها در خصوص منابع طبیعی به منظور سوق دادن اعضا به سمت نوعی خود نظارتی.
 - * استفاده از رسانه های گروهی صوتی، تصویری و نوشتاری جهت اطلاع رسانی مناسب و آگاه سازی عمومی.
 - * آگاه سازی تشکل های زیست محیطی غیر دولتی نسبت به اصول جنگل.
 - * بازنگری مباحث آموزشی دانشکده های منابع طبیعی و پیش بینی آموزه هایی در زمینه های جامعه شناسی بهره برداران منابع طبیعی و جنگل و همچنین ترویج و آموزش مدیریت مشارکتی جنگل و منابع طبیعی، مفاهیم نظری توسعه پایدار، مشارکت مردم و فرآیند توسعه پایدار.
 - * ترویج و آموزش های فنی به منظور پرورش کارگران ماهر
 - * استفاده از تجارب دیگر کشورها برای افزایش اطلاعات کارشناسی.
- ارتقای حفاظت جنگل ها**
- * افزایش، ارتقا و متناسب نمودن نیروهای حفاظتی و تجهیزات متعلق به آن ها جهت کنترل و نظارت بیشتر بر عوامل تخریب (آتش سوزی، قاچاق، آفات و ...).

* آموزش و ترویج جهت افزایش آگاهی ساکنان حوزه های آبخیز شمال کشور در مورد عوامل تخریب و مبارزه با آن.

فراهم آوردن امکان بهره برداری مکمل و گوناگون از جنگل ها

- * توجه ویژه به تولید فرآورده های فرعی جنگلی و مرتعی.
- * ارتقای تکنولوژی و ماشین آلات بهره برداری متناسب با شرایط و استعداد های موجود در شمال کشور.
- * عدم واگذاری طرح های بهره برداری به افراد فاقد صلاحیت و خودداری از قطع درختان به صورت کنتراد اصله ای.
- * اعمال نظارت دقیق و مستمر بر نحوه انجام کارها در کلیه مراحل بهره برداری توسط کارشناسان ورزیده و به کارگماری کارشناسان مجرب بهره برداری در واحدهای نظارت طرح ها و مراکز فنی خدمات جنگل داری متناسب با کمیت و کیفیت انواع فرآورده های جنگلی و گستردگی کار.
- * الزامی نمودن برداشت درختان افتاده چوبیده.
- * احتیاط و دقت در نشانه گذاری درختان.
- * حذف عناصر نامطلوب و مسن تحت اصول علمی از طریق عملیات پرورشی.
- * انجام تحقیقات گسترده و عمیق در ارتباط با سن بهره برداری و قطر هدف، تعداد و حجم در هکتار ایده آل و رویش سالیانه و ...
- * مطالعه جهت تعیین وجود استعداد برای استفاده از آگروفارستری^۱ (جنگل زراعی) در جنگل های شمال کشور و تدوین سیاست جهت تسهیل آن در نقاط مستعد.
- * ترویج و آموزش های فنی به منظور پرورش کارگران ماهر.

- * توجه ویژه به پروژه خروج دام در طرح سامان دهی خروج دام و تجمیع خانوارهای پراکنده از طریق اختصاص بودجه و امکانات بیشتر به آن.
- * کنترل و نظارت دقیق بر پروژه خروج دام در طرح سامان دهی خروج دام و تجمیع خانوارهای پراکنده برای جلوگیری از بازگشت دام های خارج شده به منطقه و برخورد سریع و قاطع با تخلفات صورت گرفته در این باب.
- * توجه ویژه به انجام پروژه تامین سوخت مناسب در طرح حفاظت و حمایت از جنگل ها با هدف رفع نیاز تامین سوخت از جنگل.
- * به روز نمودن و متناسب سازی قوانین و مقررات منابع طبیعی و تصویب قوانین و مقررات با نگرش جدید مدیریتی.
- * نظارت دقیق و کامل بر حسن اجرای قانون و برخورد با متخلفان منابع طبیعی.
- * تربیت نیروهای زبده حقوقدان با گرایش محیط زیست با توجه به میزان نیاز در این عرصه.
- * ارتقای فعالیت دادگاه های محیط زیست و منابع طبیعی جهت برخورد با تخلفات این حوزه و اعمال بازخوردها در روند فعالیت آن ها.
- * توجه و تاکید بر روی فعالیت نیروی جنگل و یا پلیس منابع طبیعی ذیل مدیریت نیروهای مسلح جهت حفاظت از عرصه منابع طبیعی و فراهم نمودن امکانات فنی و قانونی جهت تسهیل فعالیت آن ها.
- * تلاش در جهت رفع محرومیت و فقر زدایی در استان های شمالی کشور به منظور کاهش فشار وارده بر منابع طبیعی و جنگل ها.
- * خودداری از قطع پایه های موجود در مناطق با اکوسیستم شکننده.
- * انطباق استانداردهای پروژه های طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال با وضعیت موجود در جنگل های شمال کشور و نیازهای جنگل کاری و احیا.

جدول ۱- تطابق اصول جنگل و معادله های آن به صورت برنامه، طرح، پروژه، عملیات، نهادها و سازمان ها

عناصر مورد تاکید در اصول جنگل	اصول یا عناصر	موارد متناسب یا معادل موجود در کشور
ارتقای حفاظت از جنگل ها		
حفاظت جنگل های طبیعی	۶ (ه)	<ul style="list-style-type: none"> - طرح حفاظت و حمایت از جنگل ها و مراتع (کلیه پروژه ها) - طرح تهیه و اجرای طرح های پرورشی (کلیه پروژه ها) - طرح ممیزی اراضی و تفکیک مستثنیات (کلیه پروژه ها) - طرح تهیه طرح های جامع جنگل داری (کلیه پروژه ها) - طرح بهره برداری از جنگل های شمال کشور (کلیه پروژه ها) - طرح سامان دهی خروج دام و تجمیع خانوارهای پراکنده جنگل نشین - بخشی از پروژه ها - طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال - از فعالیت تعاونی های بهره برداری جنگل نشینان - افزایش تعداد نیروهای حفاظتی - افزایش تعداد پاسگاه های بازرسی - افزایش تعداد جنگل داری ها و سرچنگلبانی ها
		حفاظت جنگل ها در برابر اثرات مخرب آلودگی:
آلودگی هوا	۲(ب) ۱۵	<ul style="list-style-type: none"> - پروژه ای که مختص به این مورد باشد مشاهده نگردید
آتش سوزی	۲ (ب)	<ul style="list-style-type: none"> - طرح حفاظت و حمایت از جنگل ها و مراتع به طور ویژه پروژه پیشگیری و اطفای حریق
انگل و بیماری های گیاهی	۲ (ب)	<ul style="list-style-type: none"> - طرح حفاظت و حمایت از جنگل ها و مراتع به طور ویژه پروژه پیش آگاهی و کنترل آفات و امراض
شناخت نقش جنگل در حفظ توازن اکولوژیکی، حفظ آبخیزها و منابع آب شیرین، و به عنوان مخازن تنوع زیستی، منابع بیولوژیکی	۴	<ul style="list-style-type: none"> - اعمال مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست تحت لوای مناطق چهار گانه - طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال - پروژه احداث ذخیره گاه و پروژه احداث مخلوط
حفظ نمونه های جنگلی منحصر به فرد به لحاظ اکولوژیکی	۸ (و)	<ul style="list-style-type: none"> - اعمال مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست تحت لوای مناطق چهارگانه - طرح حفاظت و حمایت از جنگل ها و مراتع (کلیه پروژه ها) - طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال - پروژه احداث ذخیره گاه و پروژه احداث مخلوط - طرح تهیه و اجرای طرح های پرورشی - طرح تهیه طرح های جامع جنگل داری به طور ویژه پروژه طرح نمونه جنگل های کوهستانی

ادامه جدول ۱- تطابق اصول جنگل و معادل های آن به صورت برنامه ، طرح، پروژه، عملیات، نهادها و سازمان ها

عناصر مورد تاکید در اصول جنگل	اصول یا عناصر	موارد متناسب یا معادل موجود در کشور
حفظ نمونه های جنگلی منحصر به فرد به لحاظ فرهنگی، معنوی، تاریخی و مذهبی جنگل کاری و افزایش پوشش گیاهی:		– اعمال مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست تحت لوای مناطق چهارگانه و اجرای قانون حفاظت از ذخایر جنگلی
تلاش همه کشورها برای سبز کردن جهان	۸(الف)	– طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال
بازسازی، جنگل کاری و درخت کاری زمین های نه چندان بارور	۸(ب)	– طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال
بازسازی، جنگل کاری و درخت کاری نواحی که جنگل ها تخریب شده اند یا از بین رفته اند	۸(ب)	– طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال – طرح سامان دهی خروج دام و تجمع خانوارهای پراکنده جنگل نشین – فعالیت تعاونی های بهره برداری جنگل نشینان
مدیریت مناطق جنگلی موجود	۸(ب)	– طرح تهیه و اجرای طرح های پرورشی (کلیه پروژه ها) – تهیه طرح های جامع جنگل داری (کلیه پروژه ها)
کاشت وسیع گونه های بومی و نو برای تامین تقاضای چوب	۶(الف)	– طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال
ارتقای مدیریت		
فراهم آوردن امکانات برای شرکت طرف های علاقمند در تدوین برنامه ریزی و اجرای سیاست ملی جنگل از طرف دولت:		
جوامع محلی، مردم بومی و ساکنان جنگل ها	۲(د)	– طرح بهره برداری از جنگل های شمال کشور (مجربان تعاونی) – فعالیت تعاونی های بهره برداری جنگل نشینان – برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال – طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال (بخش مردمی و تعاونی ها)
صنعت و نیروی کار	۲(د)	– تهیه و اجرای طرح های جنگل داری – طرح بهره برداری از جنگل های شمال کشور (مجربان خصوصی) – طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال (مجربان طرح ها)
سازمان های غیردولتی و افراد مستقل	۲(د)	– برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال – طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال (بخش مردمی)
زنان	۲(د) ۵(ب)	– مورد مشخص و ویژه ای مشاهده نگردید
به رسمیت شناختن و حمایت از هویت، فرهنگ و حقوق مردم بومی و جوامع آن ها	۵(الف)	– مورد مشخص و ویژه ای مشاهده نگردید
ایجاد شرایط مناسب برای این که جوامع محلی هویت فرهنگی و نظام اجتماعی شان را حفظ کنند	۵(الف)	– فعالیت تعاونی های بهره برداری جنگل نشینان
ایجاد شرایط مناسب برای این که جوامع محلی سهم اقتصادی داشته باشند و به فعالیت اقتصادی دست بزنند	۵(الف)	– طرح بهره برداری از جنگل های شمال کشور (مجربان تعاونی) – فعالیت تعاونی های بهره برداری جنگل نشینان

ادامه جدول ۱- تطابق اصول جنگل و معادل های آن به صورت برنامه، طرح، پروژه، عملیات، نهادها و سازمان ها

عناصر مورد تاکید در اصول جنگل	اصول یا عناصر	موارد متناسب یا معادل موجود در کشور
ایجاد شرایط مناسب برای این که جوامع محلی از سطح زندگی مناسب و رفاه برخوردار باشند	۵(الف)	<ul style="list-style-type: none"> - طرح سامان دهی خروج دام و تجمیع خانوارهای پراکنده جنگل نشین - فعالیت تعاونی های بهره برداری جنگل نشینان
ثبت و توسعه و احترام به دانش بومی حفاظت و توسعه پایدار جنگل ها از طریق حمایت مالی	۱۲(د)	<ul style="list-style-type: none"> - مورد مشخص و ویژه ای مشاهده نگردید
ارزیابی جهت متناسب بودن برای همکاری بین المللی	مقدمه(د)	<ul style="list-style-type: none"> - تشکیل و فعالیت کمیته فرعی اصول جنگل
پیگیری اصول مطابق قانون اساسی و با توجه به سطح مدیریتی	مقدمه (ح)	<ul style="list-style-type: none"> - تشکیل و فعالیت کمیته فرعی اصول جنگل - برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال
تاسیس و تقویت نهادها و برنامه های مدیریت، حفاظت و توسعه پایدار جنگل	۳(الف)	<ul style="list-style-type: none"> - تشکیل و فعالیت کمیته ملی توسعه پایدار - تشکیل و فعالیت کمیته فرعی اصول جنگل
همکاری مالی و فنی جامعه بین المللی و بخش خصوصی در مدیریت، حفاظت و توسعه پایدار جنگل ها	۱(ب) ۸(ج)	<ul style="list-style-type: none"> - تهیه و اجرای طرح های جنگل داری (مجریان خصوصی) - طرح بهره برداری از جنگل های شمال کشور (مجریان خصوصی) - طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال (مجریان طرح ها) - تشکیل و فعالیت کمیته فرعی تسهیلات جهانی محیط زیست (GEF)
منابع مالی جدید و اضافی در اختیار کشورهای در حال توسعه برای جنگل کاری، تجدید جنگل، مبارزه با جنگل زدایی و مبارزه با تخریب جنگل	۱۰	<ul style="list-style-type: none"> - تشکیل و فعالیت کمیته فرعی تسهیلات جهانی محیط زیست (GEF)
منسجم و جامع بودن حفاظت، مدیریت و توسعه اجتماعی و اقتصادی مرتبط با جنگل ها	۳(ج) ۸(ه)	<ul style="list-style-type: none"> - طرح تهیه طرح های جامع جنگل داری - طرح بهره برداری از جنگل های شمال کشور (کلیه پروژه ها) - برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال - تعاونی های بهره برداری جنگل نشینان
مدنظر قرار دادن رابطه بین حفاظت، نگه داری و توسعه پایدار جنگل ها و کلیه جوانب تولید، مصرف، بازیافت و دورریزی نهایی محصولات جنگلی در سیاست ملی جنگل	۶(ب)	<ul style="list-style-type: none"> - برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال
فراهم آوردن اطلاعات صحیح، به موقع و معتبر درباره جنگل ها	۲(ج) ۱۲(الف)	<ul style="list-style-type: none"> - انجام مطالعات دوره ای توسط دفتر فنی جنگل داری سازمان جنگل ها و مراتع - انجام عکسبرداری و تهیه نقشه توسط دفتر فنی و مهندسی سازمان جنگل ها و مراتع - طرح ممیزی و تفکیک مستثنیات - طرح تهیه طرح های جامع جنگل داری

ادامه جدول ۱- تطابق اصول جنگل و معادل های آن به صورت برنامه، طرح، پروژه، عملیات، نهادها و سازمان ها

عناصر مورد تاکید در اصول جنگل	اصول یا عناصر	موارد متناسب یا معادل موجود در کشور
پژوهش علمی و آماربرداری بر حسب متغیرهای مختلف و تقویت این پژوهش ها:		
بیولوژیکی و فیزیکی	۱۲(الف)	<ul style="list-style-type: none"> - انجام مطالعات دوره ای توسط دفتر فنی جنگل داری سازمان جنگل ها و مراتع - انجام عکسبرداری و تهیه نقشه توسط دفتر فنی و مهندسی سازمان جنگل ها و مراتع - طرح تهیه طرح های جامع جنگل داری
اجتماعی و اقتصادی	۱۲(الف)	<ul style="list-style-type: none"> - طرح ممیزی اراضی و تفکیک مستثنیات (برخی پروژه ها)
توجه ویژه به پژوهش در مورد محصولات غیر چوبی	۱۲(الف)	<ul style="list-style-type: none"> - طرح بهره برداری از جنگل های شمال کشور- پروژه تهیه طرح محصولات فرعی جنگلی و مرتعی
تحکیم و تقویت توانایی سازمان ملی در زمینه های مختلف:		
آموزش	۱۲(ب)	<ul style="list-style-type: none"> - طرح مطالعه و احداث مراکز آموزشی جنگل و مرتع
تربیت	۱۲(ب)	<ul style="list-style-type: none"> - طرح مطالعه و احداث مراکز آموزشی جنگل و مرتع
علوم و فن آوری	۱۲(ب)	<ul style="list-style-type: none"> - طرح مطالعه و احداث مراکز آموزشی جنگل و مرتع
جوانب اجتماعی	۱۲(ب)	<ul style="list-style-type: none"> - طرح مطالعه و احداث مراکز آموزشی جنگل و مرتع
ارزیابی زیست محیطی فعالیت ها بر منابع جنگلی	۸(ح)	<ul style="list-style-type: none"> - مصوبات شورای عالی حفاظت محیط زیست مبنی بر انجام و تهیه گزارش ارزیابی زیست محیطی طرح های جنگل داری در هر مقیاس - تهیه طرح های جامع جنگل داری - تهیه طرح های بهره برداری از جنگل های شمال کشور
فراهم آوردن امکان کارکردها و بهره گیری گوناگون و مکمل از جنگل ها		
تامین نیاز به محصولات و خدمات جنگلی:		
چوب و محصولات چوبی		<ul style="list-style-type: none"> - طرح بهره برداری از جنگل های شمال کشور- پروژه تولید فرآورده های جنگلی - فعالیت تعاونی های بهره برداری جنگل نشینان - طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال - طرح حفاظت و حمایت از جنگل ها و مراتع - طرح تهیه و اجرای طرح های پرورشی - طرح تهیه طرح های جامع جنگل داری - طرح سامان دهی خروج دام و تجمیع خانوارهای پراکنده جنگل نشین
آب	۲(ب)	<ul style="list-style-type: none"> - طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال - طرح حفاظت و حمایت از جنگل ها و مراتع
خوراک دام	۲(ب)	<ul style="list-style-type: none"> - طرح حفاظت و حمایت از جنگل ها و مراتع
دارو	۲(ب)	<ul style="list-style-type: none"> - طرح بهره برداری از جنگل های شمال کشور- پروژه تهیه طرح محصولات فرعی جنگلی و مرتعی

ادامه جدول ۱- تطابق اصول جنگل و معادل های آن به صورت برنامه، طرح، پروژه، عملیات، نهادها و سازمان ها

عناصر مورد تاکید در اصول جنگل	اصول یا عناصر	موارد متناسب یا معادل موجود در کشور
سوخت	۲(ب) ۶(الف)	- طرح بهره برداری از جنگل های شمال کشور- پروژه تولید فرآورده های جنگلی تهیه و اجرای طرح های جنگل داری
اشتغال	۲(ب)	- طرح بهره برداری از جنگل های شمال کشور- پروژه تولید فرآورده های جنگلی - تهیه و اجرای طرح های جنگل داری - طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال - فعالیت تعاونی های بهره برداری جنگل نشینان
تفریح	۲(ب)	- آیین نامه طبیعت گردی و طرح اکوتوریسم و سند ملی گردشگری - تهیه و اجرای طرح های جنگل داری
ماوای جانوران	۲(ب)	- طرح حفاظت و حمایت از جنگل ها و مراتع - اعمال مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست تحت لوای مناطق چهارگانه
تنوع مناظر زمین	۲(ب)	- آیین نامه طبیعت گردی و طرح اکوتوریسم و سند ملی گردشگری - اعمال مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست تحت لوای مناطق چهارگانه

جدول ۲- تطابق برنامه جامع صیانت از جنگل ها و اصول جنگل (بومی نمودن اصول جنگل)

اصول و عناصر اصول جنگل	فصول و مواد برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال کشور
هدف ارتقای مدیریت جنگل ها	فصل اول - طبقه بندی وظایف در سطوح مختلف مدیریتی
مقدمه (ح) / ۲(ب) / ۲(د) / ۳(الف)	ماده ۱ - سطح یک امور حاکمیتی، سطح دو امور حاکمیتی و سطح سه امور حاکمیتی
هدف ارتقای حفاظت از جنگل ها	فصل دوم - سیاست ها و اقدامات اجرایی برای حفاظت از جنگل های شمال کشور
۲(ج) / ۱۲(الف)	ماده ۲ - شناسایی و تعیین محدوده اراضی و منابع ملی و تفکیک مستثنیات
۶(ج) / ۸(و) / ۱۳(ه)	ماده ۳ - پیشنهاد برای اصلاح قوانین حفاظت و بهره برداری از جانب وزارت جهاد کشاورزی به هیئت دولت
	ماده ۴ - ایجاد دادگاه ویژه در صورت صلاحدید رییس قوه قضاییه
۲(ب) / ۸(و) / ۱۵	ماده ۵ - تکمیل پوشش شبکه رادیویی، تشکیل یگان حفاظت، تحت پوشش قراردادن گلگاه های جاده های اصلی و احداث کمربند حفاظتی با مشارکت نیروی انتظامی، بسیج و مشارکت مردمی
۲(ب) / ۱۳(ه) / ۱۵	ماده ۶- کاهش و توقف عوامل تخریب: ۱- خروج دام و جنگل نشینان ۲- کاهش بهره برداری مجاز در حد توان اکولوژیک ۳- حذف فعالیت های عمرانی ناسازگار (معادن و برنامه های عمرانی و کالبدی منجر به تغییر کاربری و مساحت جنگل)

ادامه جدول ۲- تطابق برنامه جامع صیانت از جنگل‌ها و اصول جنگل (بومی نمودن اصول جنگل)

اصول و عناصر اصول جنگل	فصول و مواد برنامه جامع صیانت از جنگل‌های شمال کشور
	ماده ۷ - جایگزینی سوخت مناسب با همکاری شرکت ملی نفت و تامین تسهیلات و یارانه از جانب بانک مرکزی
۲(ب) / ۱۳(هـ) / ۱۴	ماده ۸ - جلوگیری از قاچاق با همکاری وزارت صنایع و معادن با رفع موانع وارداتی انواع چوب آلات خام
۳(ج)	ماده ۹ - مجوز احداث کارگاه صنایع چوب سلولزی در چارچوب مقررات سازمان حفاظت محیط زیست
مقدمه (ج)	ماده ۱۰ - جبران خسارت مجریان طرح‌های جنگل‌داری و صاحبان معادن متضرر از این تصویب نامه
۴ / ۸ (و)	ماده ۱۱ - حفاظت ذخایر ژنتیکی گونه‌های گیاهی و جانوری با تامین امکانات، تکمیل و توسعه مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست
هدف ارتقای مدیریت، هدف حفاظت و هدف فراهم آوردن امکان کارکردها و بهره‌گیری گوناگون و مکمل از جنگل‌ها	فصل سوم - راهکارهای اجرایی برای احیا و توسعه پوشش گیاهی
۲(د) / ۸(الف) / ۸(ب)	ماده ۱۲ - شناسایی مناطق مخروبه حاصل از تخریب یا برداشت غیر اصولی به منظور بازسازی و احیای پوشش گیاهی با مشارکت مردمی
۲(د) / ۶(الف) / ۶(د) / ۸(ب)	ماده ۱۳ - توسعه جنگل و زراعت چوب با مشارکت مردمی از طریق: ۱- جنگل کاری اراضی بالادست که در گذشته جنگل بوده ۲- به کارگیری نتایج تحقیقات روی گونه‌های سریع‌الرشد ۳- زراعت چوب در مناطق مستعد خارج از جنگل ۴- اجرای پروژه‌های توسعه درخت کاری و جنگل‌زراعی در اراضی شیب دار مستعد
هدف ارتقای مدیریت و هدف حفاظت	فصل چهارم - استفاده بهینه از منابع موجود و اصلاح روش‌های فنی و اجرایی
۲(ج) / ۳(ج) / ۶(ج) / ۱۲(الف)	ماده ۱۴ - طرح آمایش سرزمین استان‌های شمالی کشور
۳(ج) / ۶(ج) / ۹(ج) / ۱۲(ب)	ماده ۱۵ - بازنگری شرح خدمات تهیه طرح‌های جنگل‌داری با نظر کمیته متشکل از: ۱- سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور ۲- سازمان حفاظت محیط زیست ۳- دو نماینده از دانشکده‌های منابع طبیعی و محیط زیست دانشگاه تهران ۴- موسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور
مقدمه (ج) / ۶(ج) / ۸(هـ) / ۸(و) / ۹(ج) / ۱۳(هـ)	ماده ۱۶ - رعایت اصل «مدیریت پایدار منابع جنگلی» در بازنگری و تدوین شرح خدمات تهیه و اجرای طرح‌های جنگل‌داری با تکیه بر معیارهای زیر: ۱- حفظ و توسعه کارکردهای حفاظتی-حمایتی اکوسیستم‌های جنگلی ۲- حفظ و توسعه تنوع زیستی در اکوسیستم‌های جنگلی ۳- توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی حاکم بر جنگل‌های شمال و مشارکت جنگل‌نشینان در اجرای طرح‌های جنگل‌داری ۴- استفاده از تمامی استعدادهای حوزه آبخیز جنگلی با هدف کاهش برداشت غیر مجاز و ایجاد اشتغال

ادامه جدول ۲- تطابق برنامه جامع صیانت از جنگل ها و اصول جنگل (بومی نمودن اصول جنگل)

اصول و عناصر اصول جنگل	فصول و مواد برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال کشور
هدف ارتقای مدیریت	فصل پنجم - پایش و ارزیابی اقدامات اجرایی در جنگل های شمال کشور
۳(الف) / ۳(ج) / ۱۲ (ب) / ۱۳ (ه)	ماده ۱۷ - بهینه سازی وظایف سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری: ۱- ارایه استانداردهای زیست محیطی طرح های حفظ، احیا، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی از سوی سازمان حفاظت محیط زیست ۲- تهیه و تصویب و اجرای طرح های حفظ، احیا، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی از سوی سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری ۳- نظارت و ارزیابی طرح های اجرا شده بر عهده سازمان حفاظت محیط زیست
۲ (ج) / ۱۲ (الف)	ماده ۱۸ - آگاهی از روند کمی و کیفی جنگل ها: ۱- اجرای پروژه های پایش کمی و کیفی جنگل های شمال کشور ۲- ایجاد بانک اطلاعات جنگل های شمال کشور

جدول ۳- نقاط قوت، نقاط ضعف، تهدیدها و فرصت های اجرای اصول جنگل در شمال کشور بر اساس روش SWOT

نقاط ضعف	نقاط قوت
* عدم تناسب توان حفاظتی با روند فزاینده قاچاق چوب آلات (صنعتی، ساختمانی و سوخت)	* انجام طرح سامان دهی خروج دام و تجمیع خانوارهای جنگل نشین- پروژه خروج دام
* عدم تناسب توان حفاظتی با روند فزاینده تعداد و مساحت آتش سوزی ها	* افزایش نیروهای حفاظتی
* عملکرد ضعیف پروژه سامان دهی خروج دام در طرح سامان دهی خروج دام و تجمیع خانوارهای پراکنده	* افزایش تعداد پاسگاه های بازرسی
* به روز نبودن و عدم تناسب قوانین مربوط به محیط زیست و منابع طبیعی با وضع موجود (به خصوص بحث جرمه تخلفات)	* افزایش تعداد جنگل داری ها و سرچنگلبانی ها
* عدم نظارت و کنترل کافی بر حسن اجرای قانون	* انجام طرح حمایت و حفاظت از جنگل ها و مراتع
* عدم به رسمیت شناخته شدن هویت و فرهنگ بومی جنگل نشینان به دلیل اجرای پروژه تجمیع در طرح سامان دهی خروج دام و تجمیع خانوارهای پراکنده	* انجام طرح جنگل کاری و احیای جنگل ها
* عملکرد ضعیف ایجاد اشتغال در پروژه تجمیع طرح سامان دهی خروج دام و تجمیع خانوارهای پراکنده	* جنگل کاری مجدد سراهای دام داری تخلیه و تخریب شده
* عملکرد ناکافی پروژه جنگل کاری در طرح جنگل کاری و احیا	* انجام طرح تهیه طرح های جامع جنگل داری
* عملکرد ناکافی پروژه تولید نهال در طرح جنگل کاری و احیا جنگل های شمال	* افزایش سطح طرح های جنگل داری
* عدم همخوانی برخی اطلاعات و آمار حاصل از مطالعات دوره پنجم با یکدیگر و با واقعیت موجود	* انجام طرح بهره برداری اصولی از جنگل های شمال
* فقدان پروژه مشخص جهت مبارزه با آلودگی هوا در طرح حفاظت و حمایت از جنگل ها و مراتع	* تغییر روش های جنگل شناسی و جنگل داری به سمت روش های همگام با طبیعت
* کاهش مساحت پارک های جنگلی تحت مدیریت سازمان جنگل ها و مراتع	* انجام طرح تهیه و اجرای طرح پرورشی
* عدم عملکرد مناسب در پروژه تهیه و اجرای طرح تولید محصولات فرعی جنگلی و مرتعی	* انجام طرح ممیزی و تفکیک مستثنیات
	* تداوم فعالیت مراکز آموزشی جنگل و مرتع و آموزش حین خدمت نیروی انسانی
	* ارایه آموزش های ترویجی برای بهره برداران و ساکنان حوزه های آبخیز
	* انجام مطالعات دوره ای توسط دفتر فنی جنگل داری سازمان جنگل ها و مراتع
	* انجام عکسبرداری و تهیه نقشه های موضوعی جنگل و مرتع و به هنگام سازی دوره ای توسط دفتر فنی و مهندسی سازمان جنگل ها و مراتع
	* طراحی، ایجاد و نگه داری از پارک های جنگلی توسط سازمان جنگل ها

ادامه جدول ۳- نقاط قوت، نقاط ضعف، تهدیدها و فرصت های اجرای اصول جنگل در شمال کشور بر اساس روش SWOT

نقاط قوت	نقاط ضعف
<ul style="list-style-type: none"> * فقدان اختلاف معنادار میان مصوب و عملکرد پروژه های طرح حمایت و حفاظت از جنگل ها و مراتع * فقدان اختلاف معنادار میان مصوب و عملکرد پروژه های طرح جنگل کاری و احیای جنگل ها * فقدان اختلاف معنادار میان مصوب و عملکرد پروژه های طرح تهیه طرح های جامع جنگل داری * فقدان اختلاف معنادار میان مصوب و عملکرد پروژه های طرح بهره برداری از جنگل های شمال * فقدان اختلاف معنادار میان مصوب و عملکرد پروژه های طرح ممیزی و تفکیک مستثنیات 	<ul style="list-style-type: none"> * عدم ثبت و توجه به دانش بومی حفاظت و توسعه پایدار * فقدان سیاست مشخص در استفاده از مشارکت مردمی جهت اجرای طرح ها و بهره گیری از ظرفیت های مردمی * فقدان سیاست مشخص در زراعت چوب و تامین نیازهای چوبی از این طریق * فقدان سیاست مشخص در مبارزه با آفات و بیماری های جنگل (عوامل بیولوژیک طبیعی)
فرصت ها	تهدیدها
<ul style="list-style-type: none"> * وجود برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال کشور * مصوبات شورای عالی حفاظت از محیط زیست جهت تهیه گزارش ارزیابی طرح های جنگل داری بر اساس مساحت * حضور شرکت های بزرگ صنایع چوب در شمال کشور * تشکیل و فعالیت تعاونی های بهره برداری جنگل نشینان * افزایش تعداد تعاونی های بهره برداری * افزایش مساحت تحت مدیریت تعاونی های بهره برداری * افزایش موجودی در هکتار در محدوده جنگل های قابل کار * کاهش میزان برداشت در طرح های جنگل داری * حذف تعرفه های گمرکی واردات چوب * امکان مشارکت مردمی در جنگل کاری و احیای جنگل های شمال 	<ul style="list-style-type: none"> * بازگشت دام داران به عرصه جنگل به دلیل اجرای ناقص پروژه خروج دام طرح سامان دهی خروج دام و تجمیع خانوارهای پراکنده * سرشاخه زنی و کت زنی برای خدمت به دام داری در جنگل های شمال و آسیب بالای آن * حضور دام در جنگل های شمال و چرای شدید در ۵۰٪ عرصه جنگل های شمال * برداشت چوب جهت مصارف ساختمانی سراهای دام داری و روستانشینان * بی سوادی تعداد زیادی از دام داران جنگل های شمال کشور * افزایش نرخ بیکاری در منطقه مورد مطالعه (باعث افزایش قاچاق چوب)

ادامه جدول ۳- نقاط قوت، نقاط ضعف، تهدیدها و فرصت های اجرای اصول جنگل در شمال کشور بر اساس روش SWOT

تهدیدها	فرصت ها
* وجود عوامل تخریب و آلودگی در جنگل های شمال	* وجود تعداد زیادی از تشکل های زیست محیطی در شمال کشور
* وجود موانع تجدید حیات در بیش از ۷۰٪ عرصه جنگل های شمال	* تشکیل و فعالیت کمیته ملی توسعه پایدار و کمیته های فرعی آن
* نقصان کمی و کیفی به صورت کلی در جنگل های شمال کشور	* تشکیل و فعالیت کمیته فرعی تسهیلات جهانی محیط زیست
* ضعف مالی و فنی تعاونی های جنگل داری	* مدیریت مناطق چهارگانه توسط سازمان حفاظت محیط زیست
* تغییر کاربری اراضی	* افزایش تعداد و مساحت مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست
* سهم پایین تر مجریان خصوصی و تعاونی نسبت به مجری دولتی در طرح های بهره برداری	* واگذاری ۱۰٪ از جنگل ها در شمال کشور به عنوان جنگل های حفاظتی تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست
* پایین بودن فن آوری بهره برداری	* واگذار نمودن عرصه های با شیب بیش از ۶۰٪ به عنوان عرصه های حفاظتی
* روند نزولی تولید انواع فرآورده	* قابلیت چوب دهی درختان شکسته و افتاده جهت بهره برداری
* عدم آگاهی تشکل های زیست محیطی شمال کشور از وجود و فعالیت های اجرایی دستگاه های مرتبط	* پایداری عرصه در بیش از ۸۰٪ مساحت عرصه جنگل های شمال کشور
* عدم دخالت مشخص زنان در تدوین برنامه ریزی و اجرای سیاست ملی جنگل ها	

جدول ۴ - نقاط ضعف، قوت، تهدیدها و فرصت های اجرای اصول جنگل در جنگل های شمال کشور براساس

تقسیم بندی اهداف

تهدیدها	فرصت ها	نقاط ضعف	نقاط قوت	هدف
<p>- عدم دخالت مشخص زنان در تدوین برنامه ریزی و اجرای سیاست ملی جنگل ها</p> <p>- عدم آگاهی تشکل های زیست محیطی شمال کشور از وجود</p> <p>- ضعف مالی و فنی تعاونی های بهره برداری جنگل نشینان</p> <p>- درصد بالای بی سوادی در میان دام داران و چوپانان در جنگل های شمال</p> <p>- سهم پایین تر مجریان خصوصی و تعاونی نسبت به مجری دولتی در طرح های بهره برداری</p>	<p>- تشکیل و فعالیت تعاونی های بهره برداری جنگل نشینان</p> <p>- افزایش تعداد تعاونی های بهره برداری</p> <p>- امکان مشارکت مردمی در جنگل کاری و احیای جنگل های شمال</p> <p>- وجود تعداد زیادی از تشکل های زیست محیطی در شمال کشور</p>	<p>- عدم به رسمیت شناخته شدن هویت و فرهنگ بومی به دلیل انجام پروژه تجمیع طرح سامان دهی خروج دام و تجمیع خانوار های پراکنده جنگل نشین</p> <p>- عدم ثبت و توجه به دانش بومی حفاظت و توسعه پایدار</p> <p>- عملکرد ضعیف ایجاد اشتغال در پروژه تجمیع در طرح سامان دهی خروج دام و تجمیع خانوار های پراکنده</p>	<p>- فعالیت مراکز آموزشی جنگل و مرتع</p>	<p>مشارکت مردمی</p>
	<p>- وجود برنامه جامع صیانت از جنگل های شمال</p> <p>- تشکیل و فعالیت کمیته ملی توسعه پایدار و کمیته های فرعی آن</p> <p>- تشکیل و فعالیت کمیته فرعی اصول جنگل</p> <p>- تشکیل و فعالیت کمیته فرعی تسهیلات جهانی محیط زیست</p>	<p>- به روز نبودن و عدم تناسب قوانین مربوط به محیط زیست و منابع طبیعی با وضع موجود و واقعیت ها (به خصوص جرایم مربوط به تخلفات)</p> <p>- عدم کنترل و نظارت کافی بر حسن اجرای قانون</p>	<p>- اجرایی شدن برنامه جامع صیانت با تخصیص اعتبارات و تعریف طرحی تحت همین نام توسط سازمان جنگل ها و مراتع از سال ۱۳۸۱</p> <p>- افزایش تعداد جنگل داری ها و سرچنگلانی ها در حوزه ادارات کل منابع طبیعی چهارگانه شمال کشور</p> <p>- فقدان اختلاف معنادار میان مصوب و عملکرد طرح های بررسی شده</p>	<p>سیاست گذاری و نهادها</p>

ارتقای مدیریت جنگل ها

ادامه جدول ۴ - نقاط ضعف، قوت، تهدیدها و فرصت های اجرای اصول جنگل در جنگل های شمال کشور براساس

تقسیم بندی اهداف

تهدیدها	فرصت ها	نقاط ضعف	نقاط قوت	هدف
	<p>- مصوبات شورای عالی حفاظت محیط زیست جهت تهیه گزارش ارزیابی زیست محیطی کلیه طرح های جنگل داری</p>	<p>- عدم همخوانی برخی اطلاعات و آمار حاصل از مطالعات دوره پنجم دفتر فنی جنگل داری - عدم عملکرد در پروژه تهیه و اجرای طرح تولید محصولات فرعی جنگلی و مرتعی</p>	<p>-انجام مطالعات دوره ای توسط دفتر فنی جنگل داری سازمان جنگل ها و مراتع -انجام عکسبرداری و تهیه نقشه توسط دفتر فنی و مهندسی سازمان جنگل ها و مراتع - طرح تهیه طرح های جامع جنگل داری - طرح ممیزی اراضی و تفکیک مستثنیات - وجود پروژه طرح مطالعاتی صنایع چوب در طرح بهره برداری از جنگل های شمال - وجود مراکز آموزشی جنگل و مرتع</p>	<p>آمار برداری ارزیابی، پژوهش و آموزش</p>
<p>-سرشاخه زنی و کت زنی برای خدمات به دام داری در جنگل های شمال و چرای شدید در ۵۰٪ عرصه جنگل های شمال - برداشت چوب جهت مصارف ساختمانی سراهای دام داری - پاک تراشی جنگل جهت ایجاد سراهای دام داری - بی سوادی تعداد زیادی از دام داران جنگل های شمال کشور - به روز نبودن قوانین و عدم اعمال صحیح و کامل قانون - نقصان کمیت و کیفیت جنگل های شمال کشور</p>	<p>-وجود و اجرای طرح حفاظت و حمایت از جنگل ها و مراتع (کلیه پروژه ها) -وجود و اجرای طرح تهیه و اجرای طرح های پرورشی (کلیه پروژه ها) - وجود و اجرای طرح ممیزی اراضی و تفکیک مستثنیات (کلیه پروژه ها) - وجود و اجرای طرح تهیه طرح های جامع جنگل داری (کلیه پروژه ها) - وجود اجرای طرح سامان دهی خروج دام و تجمیع خانوارهای پراکنده جنگل نشین - وجود و اجرای طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال - فعالیت تعاونی های بهره برداری جنگل نشینان</p>	<p>-عدم تناسب توان حفاظتی با روند فزاینده قاچاق چوب آلات - عدم تناسب توان حفاظتی با روند فزاینده قاچاق هیزم - عدم تناسب توان حفاظتی با روند فزاینده تعداد و مساحت آتش سوزی ها -فقدان طرح مشخص جهت مبارزه با آلودگی هوا - عدم عملکرد مناسب پروژه سامان دهی خروج دام در طرح سامان دهی خروج دامو تجمیع خانوارهای پراکنده جنگل نشین</p>	<p>- افزایش تعداد نیروهای حفاظتی - افزایش تعدادپاسگاه های بازرسی - افزایش تعداد جنگل داری ها و سرجنگلانی ها - روند نزولی قاچاق زغال - طرح حفاظت و حمایت از جنگل ها و مراتع - وجود پروژه مشخص در طرح جنگل کاری و احیای جنگل های جهت مبارزه با آتش سوزی - وجود پروژه مشخص در طرح جنگل کاری و احیای جنگل ها جهت مبارزه با آفات و امراض گیاهی تغییر در روش های جنگل شناسی و جنگل داری به سوی روش های نزدیک به طبیعت</p>	<p>ارتقای مدیریت جنگل ها حفاظت از جنگل ها و مبارزه با عوامل تخریب</p>

ادامه جدول ۴- نقاط ضعف، قوت، تهدیدها و فرصت های اجرای اصول جنگل در جنگل های شمال کشور براساس

تقسیم بندی اهداف

هدف	نقاط قوت	نقاط ضعف	فرصت ها	تهدیدها
ارتقای مدیریت جنگل ها	جنگل داری	<ul style="list-style-type: none"> - وجود و اجرای طرح جنگل کاری و احیای جنگل ها - عملکرد ناکافی پروژه جنگل کاری در طرح جنگل کاری و احیای جنگل ها - عملکرد ناکافی پروژه تولید نهال در طرح جنگل کاری و احیای جنگل های شمال 	<ul style="list-style-type: none"> - انجام تعهدات جنگل کاری توسط مجریان طرح ها - جنگل کاری توسط بخش مردمی و توسعه زراعت چوب - پایداری بیش از ۸۰٪ مساحت عرصه جنگل های شمال کشور 	<ul style="list-style-type: none"> - وجود موانع تجدید حیات در بیش از ۷۰٪ عرصه جنگل های شمال - سرشاخه زنی و کت زنی برای خدمت به دام داری در جنگل های شمال - سرچریدگی نهال ها به علت حضور دام و چرای شدید دام در عرصه جنگل های شمال - برداشت چوب جهت مصارف ساختمانی سراهای دام داری - پاک تراشی جنگل جهت ایجاد سراهای دام داری
	حفظ جنگل های نمونه	<ul style="list-style-type: none"> - پروژه احداث ذخیره گاه و پروژه احداث محوط بذرگیری در طرح جنگل کاری و احیای جنگل ها - احداث پارک های جنگلی تحت مدیریت سازمان جنگل ها و مراتع 	<ul style="list-style-type: none"> - کاهش مساحت پارک های جنگلی تحت مدیریت سازمان جنگل ها و مراتع - رونند فزاینده تعداد و مساحت مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان جنگل ها و مراتع 	<ul style="list-style-type: none"> - وجود عوامل تخریب و آلودگی در جنگل های شمال - نقصان کمی و کیفی جنگل های شمال کشور - تغییر کاربری اراضی
فراهم آوردن امکان کارکردهای مکمل و بهره گیری گوناگون	<ul style="list-style-type: none"> - طرح تهیه طرح های جامع جنگل داری - طرح بهره برداری از جنگل های شمال کشور - طرح تهیه و اجرای طرح پرورشی 	<ul style="list-style-type: none"> - عدم عملکرد مناسب پروژه تهیه طرح بهره برداری محصولات فرعی جنگلی و مرتعی 	<ul style="list-style-type: none"> - افزایش موجودی در هکتار در محدوده جنگل های قابل کار - بیش از ۷۰٪ از عرصه جنگل های شمال از نوع تولید و احیایی است - قابلیت چوب دهی درختان افتاده جهت بهره برداری - حضور شرکت های بزرگ صنایع چوب در شمال کشور - فعالیت تعاونی های بهره برداری جنگل نشینان 	<ul style="list-style-type: none"> - کاهش میزان برداشت در طرح های جنگل داری - روند نزولی تولید انواع فرآورده - پایین بودن فن آوری بهره برداری - ضعف مالی و فنی تعاونی های جنگل داری - نقصان کمیت و کیفیت جنگل های شمال کشور

منابع

- ۱- نگرشی بر جنگل های شمال کشور، شهریور ۱۳۸۱، معاونت جنگل سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور.
- ۲- دفتر فنی جنگل داری، اسفند ۱۳۷۸، وضعیت کمی و کیفی جنگل های شمال کشور (استان گلستان)، سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور، جلد ششم بازنگری طرح مقدماتی جنگل های شمال کشور مطالعات دوره پنجم .
- ۳- دفتر فنی جنگل داری، اسفند ۱۳۷۸، وضعیت کمی و کیفی جنگل های شمال کشور (استان گیلان)، سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور، جلد دوم بازنگری طرح مقدماتی جنگل های شمال کشور مطالعات دوره پنجم .
- ۴- دفتر فنی جنگل داری، اسفند ۱۳۷۸، وضعیت کمی و کیفی جنگل های شمال کشور (منطقه ساری)، سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور، جلد پنجم بازنگری طرح مقدماتی جنگل های شمال کشور مطالعات دوره پنجم .
- ۵- دفتر فنی جنگل داری، اسفند ۱۳۷۸، وضعیت کمی و کیفی جنگل های شمال کشور (منطقه نوشهر)، سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور، جلد چهارم بازنگری طرح مقدماتی جنگل های شمال کشور مطالعات دوره پنجم .
- ۶- دفتر فنی جنگل داری، اسفند ۱۳۷۸، وضعیت کمی و کیفی جنگل های شمال کشور، سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور، جلد اول بازنگری طرح مقدماتی جنگل های شمال کشور مطالعات دوره پنجم .
- ۷- صفاری. ناصر قلی، ۱۳۶۶، گزارشی کوتاه از وضعیت جنگل نشینان شمال کشور، دفتر فنی جنگل داری سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور.
- ۸- مجموعه مقالات همایش ملی مدیریت جنگل های شمال کشور و توسعه پایدار، ۱۳۷۹، انتشارات گستره (دو جلد).
- ۹- دفتر طرح و برنامه و آمار، ۱۳۷۱ الی ۱۳۸۱، عملکرد فیزیکی و مالی طرح های عمرانی سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور، سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور (یازده جلد) .
- ۱۰- دفتر فنی جنگل داری، اسفند ۱۳۷۸، موقعیت مکانی و وضعیت اجرایی طرح های جنگل داری و مناطق فاقد طرح در اداره کل منابع طبیعی ساری، سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور، جلد دوازدهم بازنگری طرح مقدماتی جنگل های شمال کشور مطالعات دوره پنجم .
- ۱۱- دفتر فنی جنگل داری، اسفند ۱۳۷۸، موقعیت مکانی و وضعیت اجرایی طرح های جنگل داری و مناطق فاقد طرح در اداره کل منابع طبیعی گیلان، سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور، جلد دهم بازنگری طرح مقدماتی جنگل های شمال کشور مطالعات دوره پنجم .
- ۱۲- دفتر فنی جنگل داری، اسفند ۱۳۷۸، موقعیت مکانی و وضعیت اجرایی طرح های جنگل داری و مناطق فاقد طرح در اداره کل منابع طبیعی نوشهر، سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور، جلد یازدهم بازنگری طرح مقدماتی جنگل های شمال کشور مطالعات دوره پنجم .
- ۱۳- دفتر فنی جنگل داری، اسفند ۱۳۷۸، موقعیت مکانی و وضعیت اجرایی طرح های جنگل داری و مناطق فاقد طرح در اداره کل منابع طبیعی گلستان، سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور، جلد سیزدهم بازنگری طرح مقدماتی جنگل های شمال کشور مطالعات دوره پنجم .

- ۱۴- دفتر فنی جنگل داری، شهریور ۱۳۸۱، تاریخچه مدیریت و وضعیت طرح های جنگل داری در جنگل های شمال کشور، سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور.
- ۱۵- مجموعه مقالات اولین سمینار بین المللی جنگل و صنعت، ۱۳۷۳، دبیرخانه شرکت مهندسی و تحقیقات منابع و صنایع سلولزی ایران (دو جلد) .
- ۱۶- کمیته فرعی اصول جنگل؛ اهداف، وظایف و چشم اندازها، ۱۳۸۴، کمیته ملی توسعه پایدار.
- ۱۷- ncsd.irandoe.org.
- ۱۸- تصویب نامه هیأت وزیران، ۱۳۸۲/۶/۵.
- ۱۹- دفتر حقوقی و امور مجلس، ۱۳۸۴، مجموعه قوانین و مقررات حفاظت محیط زیست ایران، انتشارات سازمان حفاظت محیط زیست، جلد دوم (معاهدات بین المللی).